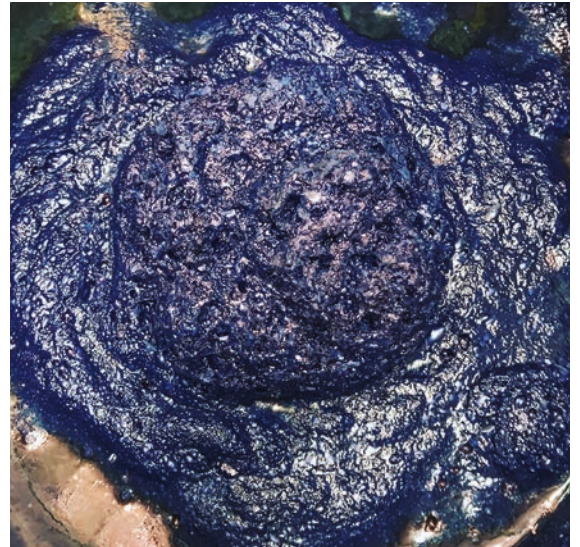

INDIGO – den blå färgen

INDIGO, INDIGOFERA TINCTORIA, ÄR EN FÄRGVÄXT SOM INNEHÅLLER BLÅTT FÄRGÄMNE. INDIGO ÄR INTE VATTENLÖSLIGT, NÄR DET FÖRKYPAS OCH TILLFÄLLIGT REDUCERAS, BLIR DET FÖRST GRÖNT FÖR ATT SEDAN BLI BLÅTT NÄR DET OXIDERAR I KONTAKT MED SYRET I LUFTEN.

Det färdigblandade badet är känsligt för syre och materialet som färgas skall därför hanteras försiktigt under ytan på badet. Indigobadet kan användas till cellulosa- och proteinfibrer, som bomull, lin och rami, ull och silke. Vid färgning bör pH-värdet vara 10–11 (basiskt) vilket är högt om ull skall trivas därför rekommenderas att ullen behandlas i ett basiskt bad innan färgning och ett surt bad efter färgning: Förbered ett basiskt förbad genom att blanda 1 msk släckt kalk (kalciumhydroxid) i 3 l vatten. Samt ett surt efterbad genom att blanda ca 2 msk 24% ättika i 3 l vatten. Badens storlek anpassas efter mängden material.

Inför detta projekt har jag testat olika leverantörer av indigo. Ett pigment från Maiwa i Kanada som säljer naturlig indigo från södra Indien

och ett pigment från Stony Creek Colors i USA som odlar sin indigo på plats. Indigon från Indien gav en djupt blå färg med dragning åt rött och den amerikanska indigon drog mer åt grönt. Till köket har jag valt att arbeta med den indiska indigon och till badrummet (för VÄV 4/20) med den amerikanska indigon som i sin färgton för tankarna till turkiska och marockanska badhus s.k. hamam. Jag har valt att arbeta med naturlig indigo enligt *1 2 3-metoden* vilken innefattar indigo, släckt kalk och fruktos.

*Inköpsställen: maiwa.com
stonycreekcolors.com
wildcolours.co.uk*

RECEPT OCH FÄRGNING

Gör i ordning ditt färgbud ca 3–24 h innan färgning. Du skall initialt ha mycket varmt vatten när du förbereder ditt indigobud, ca 85° C.

Väg upp indigopulver och lägg det i en tät plastpåse, håll på lite varmt vatten och massera pulvret utanpå påsen så att klumparna löser sig. Det går också bra att mortla pulvret i en stor mortel med vatten.

Alkali: släckt kalk

Reduktionsmaterial: fruktos eller gör ett eget avkok av mogna bananer/päron/mango/persikor/vindruvor. Obs inga citrusfrukter!

Badet går att spara om det ej står stilla under en alltför lång tid, risken är att det kan mögla. För att indigobudet ska hålla längre kan lite fruktos och släckt kalk adderas när badet startas upp igen nästkommande dag/tillfälle. Rör försiktigt i badet.

INDIGORECEPT 1 2 3, MELLANBLÅ NYANS

TILL CA 200 G TEXTILT MATERIAL

Du behöver:

- Vatten 5 l
- 1 del indigo (20 g)
- 2 delar släckt kalk (40 g)
- 3 delar fruktos (60 g)

Gör så här:

1. Mät upp ca 5 l vatten i en rostfri kastrull och värm upp till 85° C
2. Häll i fruktos och rör om
3. Häll i masserat indigopulver
4. Häll i släckt kalk. Försiktigt så att det inte blir några klumpar och låt den sjunka.
5. Rör kraftigt runt i en cirkel så det bildas en snabb virvel. Upprepa virveln 2 ggr med 10 min mellanrum. Det skall bildas en sk indigobomma i mitten av virveln. Låt den ligga kvar i badet.
6. Täck över badet med lock eller plast och låt det reduceras (3–24 h) innan användning.

FÄRGNING

FÄRGNINGSTEMPERATUR: CA 27–32°C

Blötlägg ditt material i vatten innan du påbörjar din färgning. Första doppet bör var i 10 min. Doppa flera gånger för att få allt djupare nyanser. Det räcker att dessa dopp är 2 min vardera. Lyft försiktigt upp ditt material ur indigobudet och fånga helst upp det som droppar i en separat skål. Vänta 20–30 minuter mellan doppen.

Skölj materialet i kallt vatten mellan baden, det hjälper till med oxideringen.

Garnerna för vävarna till köket är färgade i ett större bad. Varje garnkvalitet är färgat för sig i 10 min. Därefter hängs alla härvor på en och samma träpinne och färgas samtidigt de efterföljande 6 doppen om 2 min. Mellan varje dopp sköljs garnerna ordentligt och materialet oxiderar under 30 min.

Du behöver:

- Vatten 30 l
- 1 del indigo (100 g)
- 2 delar släckt kalk (200 g)
- 3 delar fruktos (300 g)

ATT SKÖTA LINNEFÖRRÅDET

Jag läser i min husbibel *Stora hjälpredan: boken om bostad och bohag, 1949*, av Anna-Lisa Lyberg och Arthur Haldom. Det är många rubriker som handlar om allt från vad smuts är till hur man inreder en tvättstuga och sitt linneskåp med olika fack för att kunna sortera sitt linne. Gällande informationen om vad smuts egentligen är inser jag snart vad jag alltid har gjort för fel när det kommer till fläckar.

Vissa av tvättråden verkar så komplicerade och långrandiga, exempelvis bykning, att jag accepterar att allt linne kanske inte kan bli skinande vitt och rent som förr och att det inte gör något. Jag minns hur min farmor trots fin och välutrustad tvättstuga i sitt bostadshus ändå envisades med att koka all tvätt på spisen. Jag såg aldrig alla steg i hennes tvättrutin men linneskåpet var vackert, prydligt och doftade gudomligt gott. Mellan travar av perfekt vikta och rullade lakan låg väldoftande tvålar. Det är en tradition som jag tagit efter och kan rekommendera.

BLÖTLÄGGNING OCH GALLTVÅL

Jag såg min chans till fördjupade kunskaper och att få ta del av empirisk kunskap av riktiga proffs och deltog i ett studiebesök på Fatburen vid Stockholms Slott som anordnades av Svenska Vävakademin i februari. Jag noterade att fläckar skall tas om hand så snart som möjligt och i kallt vatten. Risken med att använda varmt vatten är att fläcken fixeras och blir permanent. Fukta och bearbeta fläckar med galltvål. Om de är svåra späd ut lite klorin med vatten och bearbeta fläcken med ett tops eller en liten borste och blek bort fläcken.

Ibland behöver textilen blötläggas innan varmtvätt. Den blötläggs då i kallt vatten för att sedan tvättas vid 60°.

Kallmangla bort tvättveck och skrynkler, häng upp på tork och mangla igen för att få fram glansen när det fortfarande är lite fuktigt. På Fatburen vilade tvätten innan den lades in i skåpen och lades sedan i viss ordning så att slitaget skedde jämnt.

* Tvätta inte på hög temperatur än 60°.

* Töm maskinen med linnet med en kort centrifugering för att undvika bryt/tvättveck, ta ur linnet omgående och låt linnet dropptorka.

* Kallmangla en gång när linnet är fuktigt och ytterligare en gång när linnet nästan har torkat helt. Som alternativ till kallmangling går det också bra att stryka linnet lätt fuktigt på hög värme.

Torktumla inte linne!

ATT VÄVA TILL HEMMET

Jag tycker om idén att börja från noll. Vad skulle jag skaffa om jag inget hade. Dvs inte hade ärvt av min farmor, inte köpt lite här och där på loppisar på landet. Vad behöver jag för textil i mitt hushåll? Vilka textilier i mitt hem är det jag använder allra mest och varje dag? Vad skall ingå i mitt minilinneförråd till köket? Och hur skall det se ut?

Jag gör en lista och skriver köksmatta, kökshandduk, glashandduk, servett, tablett. Nästa steg är färgval och jag minns en bild av porslinsrummet på Drottningholms Slott som går i vitt och blått.

Jag funderar kring om indigofärgningens låga temperatur och relativt skonsamma process skulle passa mina tunna trådar och att det vore intressant att ta tillfället i akt och färga med naturlig indigo och den fruktosbaserade 123-metoden där endast fruktos och släckt kalk används.

Indigo, den blåaste av alla färger och mest magiska med sin färgningsprocess och tradition i olika delar av världen!

Provvävningen är central när jag arbetar. Så fort jag skall testa en ny kombination, byter ut en komponent i ett redan gångbart recept till en kvalitet så måste jag testa för att känna mig säker på att det blir som jag vill ha det. Ibland kan skillnaden vara en enda tråd per centimeter.

Till mitt projekt med textilier till köket ville jag arbeta med material som är GOTS-certifierade, d.v.s Global Organic Textile Standard och hittar material jag vill arbeta med hos Venne Colcoton, både bomull och cottolin. Linet har jag beställt från Växbo Lin och Klässbols Linneväveri.

Jag började med att provfärga de olika trådarna för att se hur många dopp i indigobadet som krävdes för att få fram en nyans som sedan när den blandades med de vita varp- och inslagstrådarna uppfattades som tillräckligt stark nyans av blå.

Samma antal dopp har gett en och samma djupa blå nyans i de olika materialen vilket binder samman textilierna på ett fint sätt. De olika texturerna har sedan fått mer utrymme att synas.

Vill du ersätta det infärgade indigoblå finns det blå nyanser i olika garnföretags sortiment.

På följande fem uppslag visas vävar till KÖK.